

Komitativkonstruktioner i mbaham

Sune Gregersen

Institutionen för lingvistik och filologi, Uppsala universitet
sngs@proton.me

30. januar 2026

Seminar om *med*-konstruktioner, København

UPPSALA
UNIVERSITET

Dagsorden

- 1 Introduktion til mbaham
- 2 Materiale
- 3 Komitativkonstruktioner
- 4 Opsamling

1 Introduktion til mbaham

2 Materiale

3 Komitativkonstruktioner

4 Opsamling

Mbaham

- Papuansk ("ikke-austronesisk") sprog i Vestpapua
- Omkring 1.000 talere?
- Truet trods symbolsk prestige (Cottet 2015: 16-22)

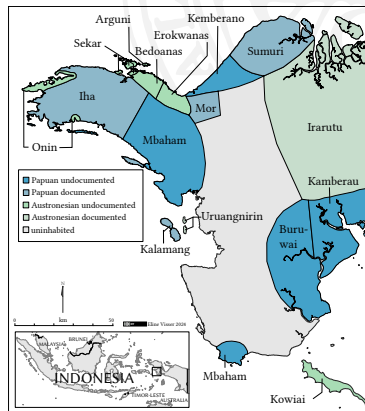
Indonesien (kilde: OCHA)

Tidligere forskning

- Grammatikskitser: Flassy m.fl. (1984) og Flassy (2002)
- Fonologier: Flassy m.fl. (1987) og Cottet (2015) (forskellige dialekter)
- BA-projekter om enkelte fænomener: Husin (2009), Dabamona (2011), Mozes (2011), Yulianingrum (2012)

"Mapping Bomberai"

- Forskningsprojekt 2024-26 på Uppsala universitet (PI: Eline Visser)
- Dokumentation af ti sprog på Bomberaihalvøen (plus ét på Fuglehovedhalvøen)
- Støttet af Wenner-Gren Stiftelserna

Bomberaihalvøen (© Eline Visser)

- 1 Introduktion til mbaham
- 2 Materiale**
- 3 Komitativkonstruktioner
- 4 Opsamling

Feltarbejde

- Første feltrejse (*survey*) i december 2025 (regtid)
- Ophold i Fakfak og udflugter til landsbyerne Urat (3 dage), Sanggram (1 dag), Saharei (2 dage) og Kinam (1 dag)
- Længere feltrejse planlagt i efteråret 2026

Regnvejr i Fakfak (eget foto, 1. dec. 2025)

Lavvande i Urat (eget foto, 5. dec. 2025)

Dyreliv (eget foto, 7. dec. 2025)

Transport fra Urat til Fakfak (eget foto, 7. dec. 2025)

Korpus

- Egen dokumentation (video/lyd) knap 6 timer, heraf 5 timer transkriberet
 - Oversættelse fra indonesisk (spørgeskemaer om morfosyntaks og TMA-konstruktioner)
 - Elicitering vha. stimuli (pærefilm og *caused accompanied motion*-opgave)
 - Enkelte frie samtaler (ikke udnyttet her)
- Egne håndskrevne optegnelser (omk. 50 sider)
- En lydoptagelse fra Eline Visser (EV)
- Suppleret med tidligere studier (Flassy m.fl. 1984, 1987)

- 1 Introduktion til mbaham
- 2 Materiale
- 3 Komitativkonstruktioner**
- 4 Opsamling

Grammatisk lynoverblik

- Ledstilling: S (O/Obl) Præd
- Morfemer på prædiketet:
valens, tempus, modus, aspekt,
polaritet, person, numerus ...
- Ingen S/O-kasus, men enklitika
til oblikke relationer mv.
- Komplex nominalfrase og
hyppig brug af komposita

Funktion	Form
BENEF	= <i>kahin</i>
ALL	= <i>(a)n</i>
LOC	= <i>ngga</i>
INS/ABL	= <i>Cawa</i>
COM/'og'	= <i>nggun</i>
'eller'	= <i>(y)em</i>
'kun'	= <i>yowm</i>
fokus?	= <i>m</i>

Postnominale klitika

Komitativitet

- Enklitikon = *nggun*
 - Medfølgende participant ("confective"; Stolz m.fl. 2006)
 - Sammenligningsled i komparativkonstruktion
 - Sideordning både af nominale led og prædikater
 - "Konsubjekt"?
 - ... ?
- Portativ konstruktion ved bevægelsesprædikater (jf. Melnar 1998, Messerschmidt 2022)
- Muligvis konstruktion med =*rik* 'to'

Instrumentalis $\neq$ komitativ

- (1) *meyá unggwá wówgas=tawa cégas nawá=weyt*
barn DEM.DIST ske=INS mad spise=DECL(?)
'Barnet spiser med en ske' (elic.)

Medfølgende participant ("confective")

- (2) *meyá namíher kameyákameya umwó kam=séyr*
barn mandlig lille denne 3SG.POSS=fisk
túr=kono=nggun wés=weyt
CL[snor]=én=COM gå.SG=DECL(?)
'Den her lille dreng kommer gående med en snor med fisk'
(elic.)

Sammenligningsled i komparativkonstruktion

- (3) *pkwaw kam=qendeqende anduu=nggun see*
3SG 3SG.POSS=klog 1SG=COM mere
'Han/hun er klogere end mig' (Flassy m.fl. 1987: 104)

Sideordning af nominale led

- (4) *meyá kameyá parúbaru=nggun munggwó nawéyt*
barn lille fugl=COM banan spise(.DECL?)
'Barnet og fuglen spiser banan' (elic.)
- (5) *parúbaru munggwó=nggun wáwa=nggun nawéyt*
fugl banan=COM mango=COM spise(.DECL?)
'Fuglen spiser banan og mango' (elic.)

Sideordning af prædikater

- (6) *Wiidnand keynembuk panggaq keynembuk(k)meya*
W. dør åbne vindue
panggaq=nggun
åbne=COM
'Weinand åbner døren og åbner (også?) vinduet' (Flassy
m.fl. 1984: 87)
- (7) *unduu tiyaqas nowa=nggun kriya ruus*
1PL mad spise=COM vand drikke
'Vi spiser og drikker vand' (Flassy m.fl. 1984: 87)

"Konsubjekt"?

- (8) *eenja pkwauw=nggun naat-napaak*
 far 3SG=COM RECP-skændes
 'Far skændes med ham/hende'
 ~ 'far og ham/hende skændes'
 'ayah berbantah dengan dia' (Flassy m.fl. 1984: 79)

Portativ med inanimat objekt

- (9) *máy-t namíe-ta wirik=mó karánjang*
barn-PL mandlig-PL to=DEM kurv
cem=kindik=mó píkul-ta
CL[beholder]=tre=DEM bære.på.skulder-GER(?)
wanda=wúru=weyt
PORT=gå.PL=DECL(?)
'De her to drenge kommer bærende med tre kurve' (elic.)

Portativ med animat objekt

- (10) *néy kameyá wanda=wés=weyt*
 mor barn PORT=gå.SG=DECL(?)
 'Moren går med barnet' (EV)
 'ibu jalan sama anak'

Mystisk konstruktion med =rik 'to' (?)

- (11) *meyá néy=rik wurú=weyt*
 barn mor=to(?) gå.PL=DECL(?)
 'Barnet går med moren' (EV)
 'anak jalan sama ibu'

- ① Introduktion til mbaham
- ② Materiale
- ③ Komitativkonstruktioner
- ④ Opsamling**

Hovedpointer

- *=nggun* har mindst tre funktioner:
 - Medfølgende participant ('med')
 - Sammenligningsled i komparativkonstruktioner ('end')
 - Sideordning, både af nominale led og prædikater ('og')
 - Konsubjekt eller sideordning ved 'skændes' – endnu uklart
- Portativ konstruktion tilføjer medfølgende participant som objekt til bevægelsesprædikat
- Muligvis konstruktion med *=rik* 'to' med animat medfølgende participant som subjekt

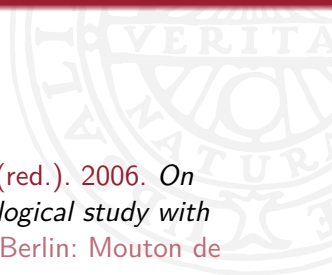
Litteraturhenvisninger I

- Cottet, Fanny. 2015. *A phonology of Mbahám: Reduction & contrast*. Canberra: Australian National University. (PhD-afh.).
DOI: 10.25911/5d514fddb5e1f.
- Dabamona, Miftahul Fadlik. 2011. *Verbal system in Mbaham: A Papuan language*. Manokwari: Universitas Negeri Papua. (BA-projekt).
- Flassy, Don A. L. 2002. Inflections and derivations in mBahaam maaq. I Don A. L. Flassy & Otto I. M. S. Nekitel (red.), *Proceedings of an international conference on New Guinea languages and linguistics*, 298–324. Jakarta: Balai Pustaka.
- Flassy, Don A. L., Constantinopel Ruhukael & Frans Rumbrawer. 1984. *Struktur Mbahaam maaq/bahasa Bahaam: Morfologi & sintaksis*. Jayapura: Universitas Cenderawasih.

Litteraturhenvisninger II

- Flassy, Don A. L., Constantinopel Ruhukael & Frans Rumbrawer. 1987. *Fonologi bahasa Bahaam*. Jakarta: Departmen Pendidikan dan Kebudayaan.
- Husin, Rahma. 2009. *Morphological process of Baham: A Papuan language*. Manokwari: Universitas Negeri Papua. (BA-projekt).
- Melnar, Lynette Renee. 1998. *Caddo verb morphology*. Chicago: University of Chicago. (PhD-afh.).
- Messerschmidt, Maria. 2022. Increasing the valency of motion verbs: The case of the portative construction. *STUF* 75(1). 161–197. DOI: 10.1515/stuf-2022-1052.
- Mozes, Frengky Philippus. 2011. *Nominal system in Mbaham*. Manokwari: Universitas Negeri Papua. (BA-projekt).

Litteraturhenvisninger III

Stolz, Thomas, Cornelia Stroh & Aina Urdze (red.). 2006. *On comitatives and related categories: A typological study with special focus on the languages of Europe*. Berlin: Mouton de Gruyter. DOI: 10.1515/9783110197648.

Yulianingrum, Anjar. 2012. *Phonemic inventory of Mbaham language*. Manokwari: Universitas Negeri Papua. (BA-projekt).